

Ang mga Pagtutulad sa Sarili ng mga Kababaihang Inabuso: Kalusugang Sikolohikal at mga Programa't Edukasyong Pangkasarian sa Pilipinas¹

Noahlyn C. Maranan^{1*}

University of the Philippines–Los Baños
University of New South Wales, Australia
mulanmatu@gmail.com

Edna Luz R. Abulon

Philippine Normal University

Abstrak Sa gitna ng samu't saring anyo ng pang-aabuso sa kababaihan sa kasalukuyan, hindi lamang mula sa pangkaraniwang mga tao kundi maging sa nakikita't naririnig sa popular na midya, napapanahon ang pagkatuto kung paano nga bang naabuso ang mga kababaihan at kung ano ang konsekwensyang dulot nito sa kanilang mga karanasa't pagtuturing sa sarili. Sampung mga tinanskrayb na mga panayam noong 2011 mula sa mga kababaihang nakaranas ng pang-aabuso mula sa kani-kanilang mga asawa o kinakasamang lalaki ang pinagmulan ng mga datos na ginamit para sa kasalukuyang pananaliksik. Sa kasalukuyang papel, ang pokus ay ang mga pagtutulad sa anyo ng analohiya't metapora na kusang ginamit ng mga kalahok upang gagapin ang kanilang mga karanasa't pakiramdam sa loob ng abusadong relasyon. Kadalasan, ang mga analohiya't metaporang kanilang ginamit ay nagpapakita ng (a) dinamiko ng relasyon ng sarili at ng kabiyak (e.g. “para lang *maid servant* ng hari”) o kaya naman ay iyong nagpapakita ng (b) kinahantungang estado't pakiramdam bunsod ng relasyong may pang-

¹ Ang naunang bersyon ng papel na ito ay inilad sa *Pandaigdig na Kumperensiya-Workshop sa Pagplanong Pangwika/Wikang Pang-edukasyon/Wika sa Pananaliksik/Elaborasyon ng Wika ng Sentro ng Wikang Filipino (SWF)* noong Mayo 14-16, 2015 sa Faith Village Conference Center, Boracay, Aklan.

aabuso (e.g. “parang bomba”). Lunduyan ng kaisipan at pakiramdam ng isang indibidwal ang lenggwaha. Hindi bihirang ginagamit ang mga pagtutulad ng sektor na nakaranas ng pang-aabuso’t kawalang-kapangyarihan. Kadalasan, ang mga ito ayginagamit sa pagpapahayag ng mga pakiramdam at estadong mahirap gagapin ng literal na mga pananalita. At sa gitna ng napakarami nang pag-aaral na nag-usisa sa koneksyon ng pang-aabuso sa kalusugang sikolohikal, para sa kasalukuyang mga awtor, ang mga pagtutulad gamit ang analohiya’t metapora ay sumasalami’t maaring batayan ng kalagayang sikolohikal ng mga kalahok sa loob ng abusadong relasyon. Nais susugan ng kasalukuyang pananaliksik ang halaga ng pagpansin sa kalusugang sikolohikal sa polisiya, programa at edukasyong pangkasarian. Partikular, nais ring susugan ang pagpansin sa mga pagtutulad na ginagamit ng mga kababaihang naabuso sa kanilang pagsasalarawan ng karanasa’t pakiramdam sa loob ng abusadong relasyon. Bukod pa sa pagsalamin ng mga ito sa sikolohiya nilang mga naabuso, maaring pagbatayan rin ang mga ito ng interbensyon para sa pagpapabuti ng kanilang kondisyon.

Keywords: Gender studies, kasarian, kababaihan, mental health, metapora, polisiyang pangkasarian

Abstract In the midst of the various forms of abuse women currently experienced spanning across from ordinary people to what is transmitted via popular media, learning about women abuse and its consequences on women’s experience and self-regard is relevant and timely. Ten transcribed interviews from women-survivors of domestic abuse from 2011, were used to cull data for this study. In this paper, the focus is on comparisons that participants used to grasp and describe their experiences and feelings inside an abusive relationship. In many instances, the comparisons used show (a) the dynamics of

relationship between the self and the partner (e.g. “just like the maid servant of the king”) or shows (b) the consequent state and feelings, brought forth by the abusive relationship (e.g. “like a bomb”). Related literature suggests that it is not uncommon for victims of abuse and powerlessness to express themselves in analogies or metaphors. Most often, these are used to grasp and express feelings and conditions that are difficult to express using literal expressions. Amidst the many studies now that investigate the connection between abuse and mental health, for the present authors, these comparisons give us a glimpse into the psychological condition of women in abusive relationships. The current study intends to add to the existing knowledge base that informs policies and programs in psychological health and gender education. Specifically, the study would like to highlight the wealth of information that may be gleaned from the comparisons women use to describe themselves and their condition inside an abusive relationship. Besides reflecting the psychology of those who were abused, analogies and metaphors may also serve as basis for interventions to alleviate their conditions.

Ang mga pagtutulad (analohiya at metapora) ay di literal na lunduyan ng mga nais ipakahulugan o ng mga nais sabihin. Ang mga metapora (at gayundin ang mga analohiya) ay istilo ng pagpapahayag na gumagamit ng maaring pagtularan ng nais sabihin upang magagap ang ibig iparating (Lakoff & Johnson, 1987; nabanggit rin sa Thompson & Cusella, 1991; sa Levitt et al., 2000; at sa Hoskins & Leseho, 1996). May pagsasalin ng kalidad, hindi man lubusan o buo, mula sa pinagtularan tungo sa itinutulad dito.

Ang Mga Pagtutulad

Binigyang-pansin nina Lakoff at Johnson (1987) kung paanong may dalawang magkaibang pagtingin

sa metapora: iyong pagtinging ang mga ito ay mga pagpapangalan lamang (“*naming theory*”) at iyong pagtinging ang mga ito ay may katumbas na kahulugan sa pagrarason at pag-iisip (“*conceptual view*”) ng mga gumagamit ng mga ito (p.73). Sa kasalukuyang papel, idiniriin ng mga mananaliksik na ang parehong analohiya at metapora, bilang anyo ng pagtutulad, ay hindi basta lamang mga pagpapangalan. Gaya ng inklinasyon nina Lakoff & Johnson, ang mga ito ay may higit pang implikasyon sa pagrarason at pag-iisip ng mga kalahok. Sa obserbasyon nina Erjavec & Volčič (2010) sa kanilang mga kalahok na nakaranas ng pang-aabuso, ang mga metapora ay ginagamit ng mga kalahok upang ipahayag ang sarili sa mga paksang mabigat sa damdamin at hindi madaling ipahayag nang literal, o iyong mga paksang nasa estado ng kung tawagin ay “denotative hesitancy” (nasa Tracy et al., 2006, p.155). Kaya naman, para kina Erjavec & Volčič (2010), ang paggamit ng metapora ay ang tanging paraan upang maipahayag ng mga kalahok na naabuso ang kanilang sitwasyon. Dito, nadiriin ang halaga ng metapora hindi lamang upang gagapin ang pagrarason at pag-iisip ng mga kalahok kundi gayundin upang ihayag ang sarili sa gitna ng mabigat na karanasan. Para naman kina Arkillas & Efran (1989), mahalang bigyang-pansin ang lenggwaheng ginagamit ng mga kalahok sa konteksto ng sikoterapi. Iyon ay dahil sa ang lenggwahe ay hindi inosenteng naglalarawan lamang ng realidad; bagkus, ang mga ito ay naghuhulma rin kung paano tayo humaharap sa realidad. Anila, ang lenggwahe ay hindi lamang “*description*”; ito ay “*prescription*” rin (Akillas & Efran, 1989, p.155).

Ang pag-aanalisa ng mga pagtutulad ay di miminsan nang ginamit na lente ng mga mananaliksik sa samu’t saring mga paksa gaya ng (a) mga paksang may kinalaman sa pag-igpaw sa isang karamdaman o di magandang karanasan gaya ng pagkakaroon ng *eating disorder* (Mathieson & Hoskins, 2005), pagkaranas ng depresyon (Levitt et al., 2000),

karanasan ng kawalang-kapangyarihan bunsod ng adiksiyon sa droga (Matheson & McCollum, 2008), at pagkamatay ng kaanak at pagharap sa taong responsible dito (Cameron, 2007); (b) iyong may kinalaman sa karanasan ng pang-aabuso gaya ng paulit-ulit na biktimisasyong sekswal (Ben-Amitay et al., 2015), pang-aabuso sa lugar pinagtatrabahuhan (Tracy et al., 2006) at pang-aabusong sekswal sa panahon ng giyera (Erjavec & Volčič, 2010); (3) at gayundin, sa mga paksang may kinalaman sa mga persepsyong labas sa pang-aabuso o karamdaman gaya ng *home-ownership* (Gurney, 1999).

Kusang lumitaw ang mga metapora sa mga panayam sa mga kalahok sa marami sa mga pananaliksik na nabanggit na (e.g. Tracy et al., 2006; Mathieson & Hoskins, 2005; Cameron, 2007); samantala, mayroon namang gumamit ng teknik (halimbawa, ang *Zaltman Metaphor Elicitation Technique*) upang mapalitaw ang mga metapora mula sa mga kalahok (e.g. Matheson & McCollum, 2008, p. 1029). Sa marami sa mga nabanggit na pananaliksik, ang metapora ay kusang lumilitaw sa mga sambit na pahayag ng mga kalahok; samantala, sa masaklaw at palasak na gamit nito, ang metapora ay hindi lamang pumapatungkol sa salita. Gaya ni Seaberg (1995) na nakaranasan ng pang-aabuso noong siya ay bata pa, ito ay maaring maipahayag sa pamamagitan ng biswal at malikhaing presentasyon. At bagama't lahat nang nabanggit sa itaas ay datos mula sa panayam/kumbersasyon, ang pag-aanalisa ng pagtutulad ay maari ring gawin sa mga opisyal na mga dokumento gaya ng papel nina Moore et al. (2015) na hinimay ang mga metaporang ginamit sa mga opisyal na dokumentong may kinalaman sa polisiyang pandroga sa Australia at Sweden. Maaari ring pagbuhatan ng mga pagtutulad ang mga *folktales*, gaya ng sa pananaliksik ni Glover (2015) hinggil sa mga pagtutulad na ginamit (e.g. ang babae bilang 'witch') at na kaugnay ng pang-aabuso sa mga kalalakihan.

Habang ang mga nabanggit na pananaliksik ay may pagtutuo sa paggamit ng pagtutulad upang maunawaan ang mga pakiramdam, perspektiba, pakahulugan, pagtingin sa sarili, o sa iba, mayroon namang mga artikulong nagtuo sa aktibong paggamit ng metapora upang humantong sa aktibong pagkakita, pagkatuto, o kaya naman ay pagbuti ng perspektiba o kaya ay paggaling sa konteksto ng sikoterapi. Halimbawa dito ay ang paggamit ni Atleo (2008) ng “*metaphorical mapping*” upang unawin ang sarili sa kros-kultural na konteksto nito (p.221). Samantala, dinirini naman ni Cirillo & Crider (1995) ang iba’t ibang posibleng mapaggagamitan ng metapora sa konteksto ng sikoterapi. Samantala, lumikha naman si Benstead (2011) ng metaporang (‘shark cage’) makakatulong upang mapa-igting ng mga kababaihang nakaranas ng pang-aabuso ang kanilang pagtingin sa sarili (p.70).

Intimate Partner Violence/IPV

Marami nang nasulat hinggil sa pang-aabuso ng asawa. Mayroong nagbigay-tuon sa karanasan sa loob ng abusadong relasyon o sa karanasan sa pag-igpaw o paglabas rito (e.g. Lustre-Baes, 2013; Abulon, 2014; Jurisprudencia, 2007, 2013; Tamas, 2009; Glover, 2015). Bagama’t marami sa mga nabanggit ay hinggil sa karanasan ng mga kababaihan (e.g. Abulon, 2014; Lustre-Baes, 2013; Tamas, 2009), may mga pananaliksik rin na mas nagtuo naman sa pang-aabuso sa mga kalalakihan (e.g. Jurisprudencia, 2007, 2013; Glover, 2015). Samantala, sa lahat ng mga nabanggit at nakalap na mga pananaliksik, dalawa lamang (Jurisprudencia, 2013; Glover, 2015) ang tahasang nag-analisa ng mga pagtutulad. Sa dalawang ito, isa lamang sa kanila (i.e. Jurisprudencia, 2013) ang humantong sa mga metapora buhat sa panayam; samantalang hinango ng isa ang mga ito (i.e. Glover, 2015) ang mga metapora mula sa mga alamat.

Ngunit, gaya ng kasalukuyang rebyu ng literatura, bagama't maraming mga pananaliksik na ginamitan ng lente ng metapora ang nagawa hinggil sa iba't ibang anyo ng biktimisasyon o pang-aabuso (e.g. Ben-Amitay et al., 2015; Tracy et al., 2006; Erjavec & Volčič, 2010) o kaya naman ay kawalang-kapangyarihan bunsod ng karamdaman o adiksiyon (e.g. Matheson & McCollum, 2008), wala sa mga ito ang patungkol sa ispisipikong karanasan ng mga babaeng nakaranasan ng pang-aabuso sa kamay ng kanilang mga kinakasamang lalaki. Ang natatanging artikulo ni Benstead (2011) ay tungkol sa pang-aabuso ng asawang lalaki, ngunit ang metapora dito ay nilikha ('*shark cage*') sa halip na organikong lumitaw sa panayam sa mga kalahok. Sa lokal na konteksto sa Pilipinas, ang katangi-tanging pananaliksik na gumamit ng metapora bilang lente ng analisis ay ang kay Jurisprudencia (2013); bagkus, ang tuon nito ay ang metaporang ginamit ng mga kalalakihan sa konteksto ng pang-aabuso ng asawang babae. Kaya naman, sa kasalukuyang pananaliksik, ang tuon naman ay ang mga metaporang ginamit ng mga kababaihang kalahok sa loob ng abusadong relasyon.

Kalusugang Sikolohikal

Sang-ayon sa dating Executive Director ng UN Women na si Michele Bachelet, may mga di kagya't na napapansing epekto ang pang-aabuso sa kababaihan sa kanilang sikolohiya (nasa Garcia-Moreno & Rossler, 2013, p. viii). Kaya naman nga, marami nang mga kwantitatibong pag-aaral ang tumunghay sa epektong sikolohikal ng pang-aabuso sa mga kababaihan kagaya ng pag-aaral nina Meekers et al. (2013) sa mga kababaihang inabuso ng kanilang mga asawa sa Bolivia, ng halos kaparehong pag-aaral nina Lacey et al. (2013) sa Amerika, nina Ishida et al. (2010) sa Paraguay, nina Stephenson et al. (2013) sa India, at ni Jewkes (2013) sa South Africa; samantala, kwalitatibo naman ang kaparaanan ni Kallivayalil (2010) sa kanyang pag-aaral ng kondisyong

sikolohikal ng mga kababaihan migrante sa Amerika mula sa South Asia. Kinukumpirma sa iba't ibang kaparaanan ng mga pananaliksik na ito ang sikolohikal na epekto (bukod pa sa iba pang konsiderasyong pangkalusugan) ng pang-aabuso sa mga kababaihan – mula sa depresyon, *anxiety*, pagbaba ng *self-esteem*, adiksiyon sa alcohol/droga, trauma, pag-iisip na magpakamatay, atbp. Nabanggit rin ang mga epektong sikolohikal na ito sa mga lathalaing patungkol sa VAW sa konteksto ng Pilipinas (*Psychological Association of the Philippines*, 2014; Mallorca-Bernabe, 2015). Kaya naman, para kina Stephenson et al. (2013), ang IPV ay isang *risk factor* sa pagkakaroon ng suliraning sikolohikal; kaya naman, nirerekomenda nila ang pangunang iskrining sa pagkaranas ng IPV sa pag-eebalweyt ng kalusugang sikolohikal sa mahihirap na mga komunidad.

Ang Mga Pagtutulad, Ang Pang-aabuso, at ang Kalusugang Sikolohikal: Mga Implikasyon

Kung ang mga pagtutulad ay hindi lamang mga pagpapangalan gaya ng sinasabi nina Lakoff & Johnson (1987), lalo't higit na dapat pansinin ang mga ito. Gaya ng sinasabi nina Erjavec & Volčič (2010) at Tracy et al. (2006), sa ganitong paraan (sa halip na sa literal na paraan) kadalasang nakapagpapahayag ng sarili't karanasan silang mga nakaranas ng pang-aabuso. Kaya naman, dapat mabigyang-tuon ang wikang ginagamit ng mga naabuso. Gaya nga ng sinasabi nina Akillas at Efran (1989), may mahalagang implikasyon ang metapora sa pagharap sa realidad. Maaring masabi pa nga na ang mga pagtutulad na kanilang ginagamit hinggil sa kanilang mga sarili ay ang panguna't obyus na indikasyon ng kung ano ang dapat na maging tuon ng interbensyong sikolohikal upang makaigpaw ang mga kababaihan sa kanilang hanay mula sa kanilang karanasan ng pang-aabuso.

Bilang ang wika ay maaring sumalamin sa pag-iisip ng mga kalahok, ang paggamit ng mga pagtutulad ay maaring magbigay-direksyon sa pangunang pagtataya sa kondisyong sikolohikal ng mga kababaihang nakaranas ng pang-aabuso. Kaya naman, sa kasalukuyang papel, ang pokus ay ang mga pagtutulad (analohiya at metapora) ng mga kalahok at kung paanong maaring lunsuran ang mga ito ng pagkilala at pag-unawa sa pambihirang karanasan nilang mga kababaihang naabuso. Ito ay mainam ring maging bahagi ng masaklaw na mga pagpapalano para sa mga programa/polisiyang pangkasarian at, partikular, ng mga pagkatuto at pagtuturo hinggil sa kasarian.

Tanong ng Pananaliksik

Para sa hanay ng mga kababaihang naabuso, at marahil dahil na rin sa di pangkaraniwang karanasan sa kanilang mga kinakasamang lalaki, ang mga analohiya't metapora ay naging lunduyan ng kanilang pagsasalarawan sa karanasa't pagtuturing sa sarili. Nais masagot sa papel na ito ang sumusunod na mga tanong: Ano nga ba ang karanasa't pagtuturing sa sarili ng mga kalahok na nasasalamin sa paggamit na mga pagtutulad (analohiya't metapora) ng mga kababaihang-kalahok sa pananaliksik na ito?

Metodolohiya

Sampung transkrip ng panayam sa mga kababaihang inabuso noong 2011 ang tinunghayan para sa papel na ito. Ang mga panayam (gamit ang *semi-structured interview format*) na pinagbuhatan ng mga transkrip ay isinagawa sa Philippine Normal University nang isahan o dalawahang sesyon (mula Abril 2011 hanggang Hunyo 2011). Ang mga kinapanayam ay *nirefer* sa pangalawang awtor ng mga kakilala at ng women's desk sa Maynila. Kabilang sa mga kriterya sa pagpili sa

mga kalahok ay ang kanilang pagkaranas ng pang-aabuso mula sa mga asawa/kinakasamang lalaki ng hindi bababa ng dalawang taon.

Inusisa ang gamit ng analohiya't metapora ng bawat kaso ng mga kalahok sa pananaliksik. Gaya ng sa pananaliksik nina Tracy et al. (2006), ang mga pagtutulad sa kasalukuyang pananaliksik ay organiko't kusang lumitaw mula sa pagsasalaysay ng mga kalahok. Sa umpisa, hinalaw ang lahat ng analohiya't metaporang ginamit ng mga kalahok mula sa kanilang naratibo. Ngunit itinampok lamang sa papel na ito iyong mga may kinalaman sa kanilang pagtuturing sa sarili habang o bunsod ng abusadong relasyon.

Upang mabigyang-katuturan ang matitingkad na mga metapora at nang maipakilala ang bawat kaso, isinulat ang maikling buod ng bawat isa sa mga kasong ito. Pagkatapos, tinunghayan ang *pattern* ng karanasa't pagtuturing sa kanilang mga sarili nilang mga kababaihan habang nasa loob sila ng abusadong relasyon.

Ang mga Kalahok

Ang mga transkrip ng panayam na inusisa sa papel na ito ay mula sa mga kinapanayam na mga kababaihang may kani-kaniyang karanasan ng pang-aabuso mula sa lalaking asawa/kinakasama. Ang mga kinapanayam ay may edad mula 34 hanggang 65 noong isinagawa ang panayam (*median age*: 49). Dalawa ay nakatuntong o nakatapos ng hayskul, apat ay nakatuntong o nakatapos ng kolehiyo, at apat ay may mga digring mas mataas pa sa kolehiyo. May iba't ibang hanapbuhay o propesyon ang mga kalahok: ang isa ay nangangatulungan, ang tatlo ay negosyante o *self-employed*, ang isa ay *freelance writer*, ang tatlo ay nagtratrabaho sa pribadong kumpanya, ang isa ay akademiko, at ang isa ay nagtratrabaho sa gobyerno.

Tunghayan sa talaan sa ibaba ang listahan ng mga kinapanayam—partikular ang alyas na ginamit para sa papel na ito at ang natamong abuso. Pansining mayroong *overlap* ang mga anyo ng pang-aabuso sa talaan. Halimbawa, ang berbal, pisikal, at pinansiyal na pang-aabuso ay emosyunal na epekto rin sa mga kalahok. Kaya naman, bagama't may pag-iiba ng mga anyo sa talaan, mainam tingnan ang mga ito bilang kawing-kawing na mga parusa sa mga kababaihan na may epekto hindi lamang sa isang dimensyon ng kanyang pagkatao ngunit gayundin sa kabuuan nito.

Talaan 1. Ang hanay ng mga kababaihang pinagbuhatan ng transkrip ng panayam.

Pangalan	Natamong Abuso
“Agnes”	Berbal (sinisigawan, sinasabihan ng tanga, bobo, etc) Pisikal (sinasampal, sinusuntok) Pinansiyal (pinagdadamutan sa pera) Emosyonal (akmang sasagasaan)
“Betty”	Berbal (tinatawag ng kung anu-anong pangalan, sinisigawan) Emosyonal (tinatakot sa pamamagitan ng paghahagis ng silya) Pinansiyal (inaabuso sa pera)
“Catherine”	Pisikal (sinasampal, tinutulak, binubugbog) Berbal (sinisigawan pag galit) Emosyonal (kinagalitan)

“Dina”	Sekswal (pamimilit makipagsex) Emosyonal (kinagagalitan, sinisigawan, hinahampas sa bibig ang anak, “tamang hinala”) Pisikal (sinasampal, hinihila sa braso)
“Edsie”	Emosyonal (ginagatungan ang sama ng loob sa magulang) Sekswal (pinipilit makipagtalik) Pisikal (sinasaktan)
“Faye”	Emosyonal (pinagtataksilan, nagwawala) Berbal (minumura, iniinsulto)
“Gina”	Berbal (hinihiyawan, minumura) Pisikal (sinasampal)
“Hani”	Pisikal (sinusuntok, sinasampal, sinasakal, sinasapak) Berbal (minumura, tinatawag siya ng kung anu-ano) Emosyonal (pambabae)
“Irene”	Emosyonal (sinisigawan, kinagagalitan sa maliliit na bagay, tineterrorize ng mabilis na pagdadrayb)
“Jackie”	Emosyonal (inaaway, pinagtataksilan) Pisikal (sinasampal, sinasaktan, binabatukan) Pinansiyal (kinukupitan, tinatalo)

Kinalabasan ng Pananaliksik at Pagtalakay

May dalawang bahagi ang paglalahad at pagtalakay sa bahaging ito. Una, ilalahad ang bawat kaso nilang mga kababaihang inabuso sa pamamagitan ng pagpapakilala rin ng matitingkad na analohiya't metaporang kanilang ginamit upang gagapin ang kanilang karanasa't pagtuturing sa sarili habang nasa loob ng isang abusadong relasyon. Pangalawa, susuriin ang mga *pattern* ng paggamit ng analohiya/metapora sa naratibo ng mga kalahok nang malaman kung ano nga ba ang pagtuturing/pakiramdam ng mga kababaihang inabuso habang nasa loob sila ng isang abusadong relasyon.

Ang mga Kaso ng mga Kababaihang Inabuso

Maselan ang mga susunod na mga paglalahad, subalit mahalagang ilahad ang mga ito upang maipakita kung ano nga ba ang karanasan o pagtuturing sa sariling dulot ng pang-aabuso mula sa mismong wikang ginamit ng mga kalahok sa anyo ng mga pagtutulad (analohiya at metapora). Idiniriin ng mga may-akda na hindi totoong pangalan ang ginamit sa paglalahad at na iningatang magbigay ng impormasyong makapagpapakilala sa mga kalahok kasama sa mga paglalahad; bagkus, nakasentro ang mga paglalahad sa mga analohiya't metapora ng kanilang mga karanasan at pagtuturing sa sarili. Hinahangad na ang mga sumusunod ay magpapasilip sa kung paano nga bang maging nasa kalalagayan nilang mga kababaihang inaabuso.

Agnes

Maraming mga instansiyang ginamitan ni Agnes ang kanyang sariling karanasan ng mga metapora. Gaya ng kanyang pagtuturing sa kanyang estado sa bahay bilang “tagasunod” na nagpapakita ng dinamiko ng interaksyon niya sa kanyang asawa't biyenan sa loob ng tahanan ng mga ito. Hindi naman talaga siya nagtatrabaho bilang “yaya” o

“assistant” lamang subalit tila ganito ang papel na kanyang ginagampan sa pagtuturing sa kanya ng kanyang asawa (at maging biyenang). At ang galit ng asawa, bagama’t “parang hangin na mawawala” ay bumubugso’t umuulit. Basta-basta na lamang ito nagtataas ng boses, nananakit o nanununtok. Sa huli, paano nga ba ang estado ng sarili habang nasa loob ng isang “roller coaster” na buhay kung saan ang haligi ng tahanan ay may inklinasyong maging abusado: “dapat buo ka sa loob.” Hindi literal ang ibig sabihin ng nasambit na ito, bagkus diniriin ang halaga ng tibay ng loob sa loob ng isang abusadong relasyon.

Betty

Para kay Betty, hindi nakatulong ang pagkakaroon niya ng istriktong moralidad bunsod ng kinagisnang relihiyong Katoliko sa kanyang buhay pag-aasawa. Inilarawan ni Betty ang sarili bilang “sunud-sunuran” lamang noong una sa kanyang asawa. Sa loob ng abusadong relasyon, pakiramdam niya ay “ginamit lang” siya ng kanyang asawa’t “tagapuno” para sa pinansyal, sekswal, at emosyonal nitong pangangailangan. Pakiramdam niya’y “basura” angtrato sa kanya nito. Dahil dito’y tila “nasira” ang kanyang “pagkatao” o “nawalan” siya ng “identity.” Para sa kanya, ang babae ay nilalagay “sa pedestal” sa halip na inaabuso o ginagamit lamang. Subalit, hindi niya naranasan ang ideyal na ito mula sa kanyang asawa.

Catherine

Isinalarawan ni Catherine ang buhay niya na maraming mga adbersion. Di na miminsang pinagtangkaan ang kanyang “pagkababae.” Para sa kaniya, siya ay “babae lang”, “mahina”, “walang sariling isip” at minsan pa nga’y tila isang “robot” na “sunud-sunuran” lamang. Sa mga panahong kasama niya ang asawa niya at habang dumadanas siya at ang kanyang mag-iina ng mga pagsubok, nilarawan

niya ang sarili niya na “sabog-sabog” ang “utak,” “isip,” at “pagkatao.” Aniya pa, para siyang “buang” o “nababaliw.” Mga pagtuturing ito sa sariling nagpapakita ng kawalang kaisahan ng kanyang sarili—hindi buo’t walang direksyon. Nakikita naman niya ang mga anak niya bilang “strength” o “lakas” para bumalik sa kanyang “katinuan” at umigpaw sa abusadong relasyong kanyang kinaharap. Sa huli, bunsod na rin ng higit na mainam na kalagayan, kasama ang bagong karelasyon at pagkakahiwalay sa lalaking asawa, para sa kanya’y “buo” na ulit siya—at hindi sabog-sabog.

Dina

Sa gitna ng “impyernong buhay” niya noon kasama ang kanyang “demonyong” asawa, nakabangon pa rin si Dina. Naunawaan niya ang kanyang mga karapatan at nagkaroon siya ng lakas ng loob na manindigan para sa kanyang sarili at para sa kanyang maraming mga anak. Noong magkasama pa sila ng kanyang asawa, bunsod ng mga pang-aabuso sa kanya, partikular, sa sekswal na aspeto—bukod pa sa berbal at pisikal—pakiramdam niya’y tila isa siyang “baboy” (hindi pa nga “pusa” kundi “baboy,” aniya). Ang nararamdaman niya’y “binababoy” siya. Para sa kanyang asawa, “babae lang siya” na kinakailangang sumunod. At sapagkat “malakas” ang kanyang asawa’t “mahina siya”, hindi niya napigilan ang pagdami ng kanyang mga anak. Bagama’t ordinaryong tao lamang siya, “parang telenovela ang buhay” niya. At bilang ina, nangangarap siyang maayos na buhay para sa mga anak. Hiwa-hiwalay niyang dinadalaw ang mga ito sa magkakaibang mga kanlungan. Kung maari lang, aniya, ay paghati-hatiin ng kanyang mga anak ang kaniyang katawan kapag nangunguyapit ang mga ito’t naglalambing sa kanya nang sa gayo’y palaging malapit ang mga ito sa kanya.

Edsie

Nilarawan ni Edsie ang kanyang karanasan sa loob ng isang abusadong relasyon sa pagtuturing sa kanyang pakiramdam na gaya ng sa isang “prisoner,” kaya naman nang makipaghiwalay siya sa asawa, pakiramdam niya’y “nakawala” siya. Ano nga ba ang naghantong sa ganitong pakiramdam? Bukod pa sa emosyonal at minsa’y pananakit nito sa kanya, pakiramdam niya’y tinrato rin siya nitong “doll” o “laruan” sa kama. Hinalintulad rin niya ang sarili sa “pusa” na kung ayaw na ay lumalayo na sa lalaki. Ngunit, ang kanyang asawang tila “demonyo” ay walang pakialam kung nasasaktan na siya’t nawawalan ng malay basta’t masarapan lamang ito sa kanilang ginagawa. Mabigat para sa isang inang kagaya niya na matuklasan niyang pati “sariling laman,” ang kanilang nag-iisang anak, ay “binababoy” ng asawa niya. Sa huli, habang humaharap siya sa mga *hearing* sa korte, “inspirasyon” niya ang kanyang anak sa kanyang laban sa buhay, kasama ang pamilyang pinagmulan na sumusuporta sa kanya.

Faye

Madaming naging mga babae ang asawa ni Faye. Iniyakan ng asawa ni Faye ang isa sa mga naging babae nito; samantala wala lang sa kanyang asawa ang mga sakripisyo niyang mismong asawa—sa halip, nasa “background lang” siya. At sa tuwing may mga kailangan ito sa loob ng kanilang tahanan, parang “alipin” siya at ang kanyang mga anak; samantala, “hari” namang pinagsisilbihan ang kanyang asawa. Tila “robot” rin siyang kinokontrol ng asawa at “shock absorber” tuwing tila “armalite” ang bibig nito sa pag-uusal ng samu’t saring mura sa kanya at sa kanyang pagkatao. Para sa kanya, “krus” mang pasan-pasantila ang ugali ng asawa niya at hindi man nito naiparamdam ang halaga niya bilang babae, nagtitiyaga at nagtitiis siya at

na hanggang sa huli’y hindi niya hihiwalayan ang kanyang asawa.

Gina

Ginamit ni Gina ang “hawla” o “kulungan” bilang analohiya sa kanyang kinasadlakang buhay kasama ang kanyang asawa. Sa “hawla” o kulungang ito na minsan ay isa ring “kaharian,” ang kanyang asawa ang “hari” at siya naman ang “maid servant” nito na inutusan at nagsisilbi sa kanya at sa kanyang mga anak. Minsan din, aniya, pakiramdam niya’y para lang din siyang “kagamitan” na maaring “itatapon-tapon” lalo pa’t hindi niya maramdaman ang pagpapahalaga sa kanya nito bilang babae, bilang asawa, at bilang ina ng kanyang mga anak. Noong bago-bago pa lamang ang pang-aabuso sa kanya, aniya, “patuloy na gumuguho ang mundo sa loob” niya. Kinalaunan, hindi na lamang gumuguho ang kanyang mundo, bagkus, bunsod ng “kinuyom” na mga emosyon, “sumabog” siyang “parang bomba” at pumutok ang kanyang ugat sa kamay. Sa huli, pinili niyang “makalaya” sa hawlang kumukuyom at nagpapasabog sa kanya.

Hani

Noong bata pa si Hani, lagi niyang pinagagana ang puso niya. Kung babalikan niya ang buhay niya, aniya, hindi niya muling gagawin ang pagkakamali niya noon: ang maagang pag-aasawa. Ngunit bakit nga ba? Maayos namang *provider* ang kanyang asawa. Yun nga lamang inaabuso siya nito. “Tumutusok” ang mga salita at pagmumura nito sa kanya. Sinasaktan din siya nito. Pakiramdam nga niya, siya ay “parausan” lamang nito. Lalo pa, kapag patuloy pa rin itong sumisiping sa kanya kahit sige at sige pa rin ito sa kanyang pambababae. Aniya, hindi nirespeto ng asawa niya ang pagiging tao at babae niya. Pakiramdam rin niya’y “paulit-ulit lamang na tagpo sa drama sa tv ang buhay” nilang mag-asawa.

Irene

Noong una, langit ang pakiramdam ni Irene kapag kasama ang lalaking minahal niya't dahilan upang iwan ang kanyang asawa at panganay na anak. Ngunit, sa gitna ng sakripisyo't pagbitaw sa naunang relasyon, hindi rin pala magtatagal ang pakiramdam na ito. Nagbago ang ugali ng lalaking minahal niya nang buong puso at pinagtiwalaan niya. Mangyari, parang "pressure cooker" na sumasabog kapag nagagalit ang lalaking ito. Minsan pa nga, nanaginip na siyang halimaw ang taong kinakasama niya. Tuwing nangyayari ang ganitong mga pagkakataon, nayayanig ang katinuan ni Irene at pakiramdam niya'y "parang gumuho ang buong mundo" niya. Para sa kanya, isang napakadilim na paglalakbay ang tinahak niya kasama ang taong itong pinagtiwalaan niya.

Jackie

Madiskarte at hindi tanga si Jackie. Sa maraming pagkakataon sa kanyang mga disisyon at pagtataguyod ng pamilya, makikita ang husay ni Jackie. Ngunit pagdating sa kanyang asawa—tila "ginagawa" siya nitong "tanga." Mangyari kasi, siya na nga ang nagsisilbi rito at gumagawa ng paraan para guminhawa ang kanilang buhay, may mga panahong nangungupit pa ito sa kanya o kaya ay tinatalo sa kanilang negosyo upang tustusan ang bisyo nitong sugal o pambababae. Pakiramdam niya, sa pambabae nito, "parang niyuyurakan" nito ang "pagkababae" niya. Sa huli, "tinitibayan" ni Jackie ang kanyang "loob" sapagkat para sa kanya, iba pa rin ang "buo ang pamilya mo."

Pagtuturing sa Sarili at Pakiramdam sa Loob ng Isang Abusadong Relasyon

Samu't saring mga analohiya't metaporang patungkol sa maraming bagay ang nasumpungan ng mga

mananaliksik mula sa transkrip ng panayam na sinuri para sa papel na ito. Maaring tunguhan ang ilan sa mga ito mula sa maikling buod ng bawat kaso na binanggit sa nauna nang bahagi ng papel na ito. Sa kabila nito, nagpokus lamang ang kasalukuyang pagtataya sa mga analohiya/metaporang ginamit ng mga kalahok sa kanilang pagsasalarawan ng karanasa't pagtuturing sa sarili.

Kapansin-pansin na may dalawang masaklaw na grupo ng karanasa't pagtuturing sa sarili na ginamitan ng analohiya at metapora ang mga kalahok. Una ay ang mga analohiya o metaporang nagpapakita ng dinamiko ng relasyon ng babaeng asawa at lalaki sa loob ng abusadong relasyon. At ikalawa ay ang mga analohiya o metaporang nagpapakita ng kinahantungang pakiramdam bunsod ng abusadong relasyon.

Talaan 2. Analohiya/metaporang ginamit sa karanasa't pagtuturing sa sarili ng mga kababaihang kalahok na nagpapakita ng dinamiko ng relasyon ng babaeng asawa at lalaki sa loob ng abusadong relasyon, at ng kinahantungang pakiramdam sa loob ng abusadong relasyon.

Di Totoong Pangalan ng Kalahok	Ginamit na analohiya/metapora sa karanasa't pagtuturing sa sariling may kinalaman sa	
	dinamiko ng relasyon sa asawa	kinahantungan pakiramdam sa loob/labas ng relasyon
Agnes	“tagasunod lang” “yaya”	
Betty	“ginamit lang” “panggamit sa sex” “basura lang” “tagapuno”	

Catherine	parang “robot”	“parang nabaliw” “parang buang” “parang sabog sabog”
Dina	parang “baboy” “binababoy na”	
Edsie	“ginagamit niya” “parang” “pusa” “parang doll” “parang” “laruan”	“parang prisoner”
Faye	“sa background lang” “parang robot” “para lang alipin” “ang shock absorber”	
Gina	“para lang kagamitan” “para lang maid servant ng hari”	“parang bomba” Parang “nasa hawla” Parang “nakawala sa kulungan”
Hani	“para lang parausan”	
Irene*		nayanig ang katinuan at balance parang gumuho ang buong mundo
Jackie	“ginagawang tanga” parang “tanga” “ginagamit”	

**Sinalin mula sa orihinal na Ingles ang mga analohiya’t metaporang ginamit niya.*

Para sa mga analohiya o metaporang may kinalaman sa dinamiko ng relasyon sa pagitan ng babae at lalaki sa loob ng abusadong relasyon, nakita ang sumusunod na mga *pattern* sa pakikipagtunguhan nilang dalawa: (a) na ang babae ay tagasunod lang (na tila wala itong sariling kaisipan); (b) na ang babae ay ginagamit lamang (na tila wala itong pakiramdam kahit na sinisipingan, minumura, atbp.); (c) na ang babae ay pinagsasamantalahan (at na kaya nitong tiisin ang pang-aabuso rito).

Ang babae ay tagasunod lamang. Higit sa kalahati sa mga kalahok ang direkta at di direktang nagsabi na sila ay sumusunod lamang sa gusto ng kanilang asawa habang sila ay nasa abusadong relasyon. Malinaw ito sa metapora ni Agnes sa sarili bilang “yaya” ng kanyang asawa at “assistant” naman ng kanyang biyenang; bagama’t hindi naman talaga “yaya” o “assistant” ganito ang trato sa kanya ng mga ito. Hinalintulad naman ni Catherine ang sarili sa “robot” na walang “sariling isip” at “sunud-sunuran” sa kanyang asawa. Para namang “alipin” na nagsisilbi sa isang makapangyarihang haring nag-uutos sa kanila sina Gina at Faye. Para naman kina Betty, Dina, at Jackie, may mga pagkakataong sunud-sunuran sila sa kanilang mga kabiyak.

Makikita sa metaporang ginamit ni Agnes, Gina, at Faye kung paanong bilang tagasunod ay higit na mababa sila sa taong nag-uutos, pinagsisilbihan, o sa hari sa isang kabahayan. Samantala, sa paghahalintulad sa isang “robot” tila may komokontrol dito sa kung paano ito kikilos, walang sariling pasya, o pinasusunod lamang.

Ang babae ay ginagamit lamang. Para sa higit na kalahati ng mga kalahok, may iba’t ibang paraan kung saan naramdaman nilang “ginagamit” sila ng kanilang mga asawa/kinakasamang lalaki. Halimbawa, direktang binanggit ni Betty na “ginamit” lang siya ng kanyang asawa bilang “tagapuno” sa mga pagkukulang nito, partikular sa aspetong pinansiyal.

Para naman, kay Dina, Edsie, Hani, at Jackie, ang paggamit na ito ay sa aspetong sekswal. Si Edsie, pakiramdam sa sarili ay manika o laruan, andiyan para pasayahin ang kanyang asawa tuwing sumisiping ito sa kanya. At para naman kay Hani, siya ay “para lang parausan” ng asawa—ginagamit sa sex. Gaya rin ni Jackie, na tinuturing ang sariling “ginagamit” kapag sinisipingan ng asawa. Para naman kay Gina, para sa asawa niya, siya ay isa lamang “kagamitan” na maaring itapon-tapon nito kung gusto nito. Para naman kay Betty, ang tingin sa kanya ng asawa ay “basura” lang.

Nagpapakita ang mga pagtuturing na ito ng indikasyong tila sila ay walang pakiramdam at walang ahensiya upang makaramdam bilang mga laruan o bilang “kagamitan.”

Ang babae ay pinagsasamantalahan. Marami sa mga kalahok ang nagpahayag na tila sila ay pinagsasamantalahan ng kanilang asawa sa aspetong pinansiyal, sekswal, at emosyonal. Matingkad ito sa analohiyang ginamit ni Dina sa sarili na parang “baboy” o na “binababoy” sa loob ng abusadong relasyon. Para naman kay Jackie, siya ay “ginagawang tanga” ng kanyang asawa sa aspetong pinansiyal at sa pambababae nito. Marami rin sa mga kalahok ang direktang nagturing sa kanilang mga sarili na “mahina” kumpara sa lalaking asawa /kinakasama sa loob ng abusadong relasyon. Isa ito marahil ang dahilan o maari ring bunga ng pagsasamantalang ito.

Para naman sa karanasa’t pagtuturing sa sariling may kinalaman sa kinahantungang pakiramdam ng mga kalahok habang nasa loob ng isang abusadong relasyon, may dalawang matitingkad na mga metaporang ginamit ang mga kalahok: (a) ang hawla/kulungan/prisoner, (b) ang pagsabog/pagguho/bomba.

Nakukuyom, nakakulong na pakiramdam.

Ginagap ni Edsie ang kanyang pakiramdam sa loob ng abusadong relasyon sa pamamagitan ng paggamit ng analohiya ng “prisoner.” Bilang bilanggo, may mga rehas na nakapalibot, nakakulong, at limitado ang mga pagkilos. Para naman kay Gina, ginamit niya ang analohiya ng “hawla” o “kulungan” upang ipakita kung paano nga ba ang manatiling nakikisama sa kanyang asawa. Tila nasa isang kulungan na nagkukuyom sa kanyang emosyon.

Kaya naman, para sa mga humiwalay sa asawa, ginamit nila ang metapora ng “paglaya” (sa pang-aabuso, paglilimita) upang gagapin ang kanilang bagong buhay nang hiwalay sa asawa/kinakasama.

Sumasabog, nayayanig na mundo. Marami sa mga kalahok ang gumamit ng analohiya/metapora ng pagsabog, bomba, sabog-sabog, pagkayanig (e.g. Catherine, Gina, Irene) upang gagapin ang emosyonal na epekto sa kanila ng nangyayaring pang-aabuso ng lalaking asawa/kinakasama. Sa analohiya/metaporang ito, nakikita rin kung paanong mula sa umpisang “buo” ay nawawala ng kaisahan ang sarili, tila sinisira, winawatak-watak ng isang mapanghamong relasyon.

Kaya naman, sa huli, para sa ilan sa mga kalahok, ang paghiwalay sa asawa/kinakasamang lalaki ay nakatutulong sa muling pagbubuo ng sarili.

Ang mga nahinuhang palagay na ito hinggil sa mga kababaihan ay mula rin sa kanilang pagtuturing sa kanilang mga sarili gamit ang analohiya’t metapora sa kanilang mga sarili habang sila ay nasa abusadong relasyon. Ginagap ng mga analohiya at metaporang ito kung gaano sila “kababa”—bilang tagasunod, ginagamit lamang, o pinagsasamantalahan—habang nasa loob ng isang abusadong relasyon.

Gaya nang nabanggit na, ang muling “pagkabuo” o ang “paglaya” ay kabilang sa mga analohiyang ginamit ng mga kalahok na piniling hindi manatili sa loob ng abusadong relasyon. Kaiba naman ito sa naratibo ng pagtitiis na matingkad para sa kanilang piniling manatili sa loob ng abusadong relasyon. Ito ay bagama’t halos lahat sila ay nagbanggit ng kakayanang magtiis sa kalagayan/kondisyon habang nasa loob ng abusadong relasyon—kakayanang magtiis na may hangganan para sa kanilang nilisan ang abusadong relasyon. Sa gitna ng pagsasamantala, paggamit o pagpapasunod, ang pagtitiis ang sanggalang ng mga kalahok upang hindi sumuko—lalo na para sa kanilang piniling manatili sa loob ng abusadong relasyon.

Pinapalagay ng mga awtor na ang mga pagtutulad na nabanggit hinggil sa pagtuturing sa sarili ng mga kababaihang naabuso ay may mga implikasyong sikolohikal. Ginigiya ng mga ito ang mga nakakakabasa o nakakarinig sa kanilang mga natuturang pagtutulad sa sarili sa kung paanong maaring mababa ang kanilang pagtingin sa sarili, walang kumpiyansa, o walang integridad. Ang mga ganitong obserbasyon, sa aming palagay, bukod pa sa pagiging obyus na indikasyon ng kondisyong sikolohikal sa hanay nilang mga naabuso ay mainam na maging panimulang batayan ng mga interbensyon sa pagpapabuti ng sarili. Ang mga pagtutulad, gaya ng sinasabi nina Cirillo at Crider (1995) at nina Akillas at Efran (1989) ay maaring magamit na mekanismo ng interbensyon upang mabigyang-tugon ang mga di mainam na kondisyong sikolohikal sa kanilang hanay.

Implikasyon sa mga programa/polisiya/edukasyong pangkasarian

Madalas mabanggit ngayon ang ideya ng *gender mainstreaming* sa mga pag-aaral, programa, at polisiyang pangkasiran [e.g. sa pag-aaral ni Awi, 2004]. Ang *gender mainstreaming* ay ang kaparaanan sa pagdidisensyo,

pagsasakatuparan, at pag-eebalweyt ng mga polisiya at programang panlipunan nang may pagsasaalang-alang sa kasarian (RA 9710 o Magna Carta of Women, p. 7). May pinagbubuhatan rin ang ideya ng *gender mainstreaming* sa mga modelo at pagteteorya hinggil sa kasarian at sa implikasyon nito sa mga programa/polisiyang pangkaunlaran (Razavi & Miller, 1995). Kaya naman, kasama sa *Philippine Framework Plan for Women* (PFW; na nalathala sa *Philippine Commission on Women*, 2017, January 28) ay ang mga programa para sa *gender mainstreaming*. Sa kabilang banda, marami ng mga batas ang naipasa upang pangalagaan ang karapatan ng mga kababaihan. Isa sa mga kumprehensibong batas ay ang RA 9710 o ang *Magna Carta of Women*. Diniriin dito ang *Article 1 ng Universal Declaration of Human Rights* na nagdedeklara pagkakapantay-pantay sa dignidad at karapatan ng lahat ng tao. Samantala, binibigyang-depinisyon nito ang “*Violence Against Women*” bilang ano mang anyo ng karahasang maaring magdulot ng pisikal, sekswal, o sikolohikal na danyos sa mga kababaihan (p.8). Masaklaw ang depinisyon nito na higit pang kumprehensibo’t malawig ang pagkatutok sa RA No. 9262 o ang “*An Act Defining Violence Against Women and their Children, Providing for Protective Measures for Victims, Prescribing Penalties therefore, and for other Purposes.*” Nakaangkla sa RA 9710 ang *Joint Memorandum Circular No. 2010-2* na nagtatalaga naman ng VAW desk sa bawat barangay sa Pilipinas.

Sa gitna ng mga programa, polisiya, atprobisyon sa batas upang makaigpaw sa kinasasadlakang karahasan, may mga kababaihan pa ring nananatiling nakakulong sa imahe ng kahinaan at kawalang-laban sa lakas ng kalalakihan, imaheng noon pa man ay ikinabit na sa pagkatao ng bawat babae sa lipunan. Sa taas ng intensidad at bigat ng kahulugan ng bawat analohiya at metaporang ginamit ng bawat kalahok ay lutang na lutang ang paghihirap na kanilang pinagdaanan at ang baba ng kanilang pagtingin sa sarili bilang tao. Sa gitna ng

mga institusyunal na mekanismo upang mapangalagaan ang mga kababaihang naabuso, di matatawaran ang halaga sa pagtugon sa sosyo-sikolohikal na mga pangangailangan ng mga kababaihang inabuso. Ito ay sapagkat sandigan at lakas ang sarili't sikolohiya sa pag-igpaw sa di mainam na mga karanasan, bukod pa sa mga institusyunal na mekanismo para sa hustisya.

Sa antas naman ng edukasyon, dinirisiin ang pagtugon sa mga *biases* at maling pagtingin sa di pagkakapantay-pantay ng kasarian (National Commission on the Role of Filipino Women, 1998). Kamakailan lamang ay ang DepEd Memorandum (2016) para sa “Conduct of Gender and Development Activities” na naka-angkla sa mandato ng Republic Act No. 9710 at na may pagtuon sa tinatawag na “*gender-fair education*.” Sa gitna ng ganitong mga aksyon at programa, sa pagtataya nina Sumadsad at Tuazon (2016), mainam pa sana kung lalo pang mapapalawig ang mga programang kaugnay ng *gender and development* (GAD) sa Pilipinas—partikular sa pagpapalawig ng naabot ng mga kaalamang pangkasarian. Sa kasalukuyang papel naman, nais pang idiin ng mga awtor ang halaga ng pagpapakilala sa mga gurong pangkasarian ng halaga ng kalusugang pangkaisipan at kung paanong ang mga ito ay naapektuhan ng mga pang-aabuso, at kung paanong ang epektong ito ay kagya’t na mapapansin sa mga natuturang pagtutulad sa sarili’t pakiramdam ng mga kababaihang naabuso/inaabuso.

Kaya naman, sa puntong ito, nais idiin ng kasalukuyang mga may-akda ang halaga ng impormasyong sikolohikal na maaring maaninag mula sa wikang ginagamit ng mga kalahok (gaya ng metapora at analohiya) kaugnay ng iba’t ibang anyo ng mga pang-aabuso sa pagbibigay-kaalaman hinggil sa kasarian. Hindi lamang ito usapin ng pagwasak ng mga *biases* at iba pang maling persepyong pangkasarian (na kadalasang siyang pinag-aangklahan ng mga edukasyong pangkasarian) subalit bahagi rin ng mental

na integridad sa loob ng isang relasyon. At bahagi ito nang mainam pa sanang masusugan sa mga polisiya, programa, at edukasyong pangkasarian.

Kongklusyon at Rekomendasyon

Hindi maikakaila ang lapit at lapat ng mga pagtutulad (analohiya't metapora) na ginamit ng mga kababaihang inabuso sa papel na ito upang magagap ng mga kalahok ang kanilang karanasa't mga pagtuturing sa sarili sa loob ng abusadong relasyon.

Ang mga analohiya't metaporang ito na sa kanila mismo nanggaling ay salamin sa realidad ng mga kababaihang ito. Natatangi ang kanilang gamit ng mga wikang ito't sumasalamin sa di pangkaraniwang karanasang sinapit nila sa loob ng abusadong relasyon. Sumasalamin ang mga ito sa kanilang sosyo-sikolohikal na estado't palagay sa sarili.

Sa kanilang paghahalintulad sa kanilang mga sarili bilang “laruan”, “robot”, “baboy”, o kaya ay “yaya”, nakita ang tila pagbaba ng kanilang pagtingin sa sarili—na walang sariling isip na kailangang sumunod sa lalaking kinakasama, na walang pakiramdam na tila laruan at na pwedeng pagsamantalahan, babuyin, o tanga-tangahin. Gayundin, ang pagiging “laruan” o “doll” ay tila nagpapaba sa kanilang pagiging tao – na tila ba obheto na lamang, walang isip, walang pakiramdam. Hinggil naman sa kanilang pakiramdam, nagagap rin ng analohiya't metapora ang kanilang pakiramdam habang nasa loob ng isang abusadong relasyon sa kanilang paghahalintulad sa sarili sa “bomba” na sasabog o kaya ay sa isang “prisoner” na nakakulong. Kaya naman para sa ilan sa kanila, sila ay nabuong muli o nakalaya nang magdesisyong humiwalay sa lalaking asawa/kinakasama.

Ang mga pagtutulad, bilang anyo ng pagpapahayag na kadalasang ginagamit nilang mga nakaranas ng pang-aabuso (Erjavec & Volčič, 2010; Tracey et al., 2006) at bilang hindi basta lamang mga pagpapangalang walang batayan sa pag-iisip at pagrarason (Lakoff & Johnson, 1987) ay mainam na pangunang batayan o salalayan sa pag-apuhap ng karanasan o kalagayang sikolohikal ng mga kababaihang naabuso. Sa gitna ng napakarami ng pag-aaaral (e.g. Ishida et al., 2010; Jewkes, 2013; Lacey et al., 2013; Meekers et al., 2013; Stephenson et al., 2013) na nagdiriin sa koneksyon sa pagitan ng pang-aabuso at suliraning sikolohikal, diniriin sa kasalukuyang papel kung paanong ang mga pagtutulad ay maaring panguna't obyus na indikasyon ng suliraning sikolohikal sa hanay nilang mga kababaihang naabuso.

Dagdag pa, ang mga pagtutulad ay hindi lamang indikasyon ng suliraning sikolohikal sa hanay nilang mga naabuso. Gayundin, gaya ng lapit ni Benstead (2011) at gaya ng sinasabi nina Cirillo at Crider (1995) at nina Akillas at Efran (1989), ang mga metapora't pagtutulad ay maaring salalayan ng mga interbensyong sikolohikal upang maisaayos ang mababang pagtingin sa sarili, ang depresyon, at iba pang suliraning sikolohikal sa konteksto ng sikoterapi.

Mainam maunawaan ang pinagdaraan ng mga naabusong seckor sa lipunan. Maaring magamit na salalayan ang naratibo at pagtuturing sa sarili ng mga kalahok upang *i-address* ang mga kinakailangang “pagtatama” sa kanilang persepsyon sa sarili (i.e. mababang pagtingin sa sarili) at pagpapainam ng kanilang pakiramdam sa sarili at sa buhay. Kinalaunan, inaasahang makakatulong rin ito upang tumatag ang kanilang kapasidad na harapin ang mundo ng walang takot o pag-aalangan.

Ang mga impormasyong nabanggit na, sa palagay ng kasalukuyang mga awtor, ay sumususog pa sa halaga ng sosyo-sikolohikal na interbensyon sa hanay ng mga

kababaihang naabuso. Gayundin, diniriin rin nito ang halaga ng kalusugang sikolohikal. Ang mga ito at ang pagpansin sa mga pagtutulad sa pagtuturing sa sarili na maaring panguna at obyus na indikasyon ng di mainam na kalagayang sikolohikal sa hanay ng mga naabuso ay maaaring makapagpayaman pa sa mga *polisiya at programang pangkasarian*. Ang mga ito ay *mainam ring mapansin sa edukasyong pangkasarian* upang lalo pang mapagtibay ang pagkilala at pag-unawa sa mga kondisyong sikolohikal na maaring namumutawi at obyus sa wikang ginagamit ng mga kababaihang naabuso.

Susog na Pananaliksik

Nirerekomenda ang higit na ekstensibong pag-aaral kung paanong ang mga analohiya at metapora ay nagagamit upang gagapin ang karanasan ng iba't ibang mga tao mula sa iba't ibang sektor ng lipunan. Gayundin, mainam ma-*explore* pa ang paggamit ng mga pagtutulad sa sektor ng mga naabuso, nilang karamdaman, o nilang mga nasa laylayan ng lipunan, lalo na sa konteksto ng Pilipinas.

Hinggil naman sa partikular na tema ng kasalukuyang pananaliksik, nirerekomenda ang pagsusog sa naratibo ng “pagtitiis” ng mga kalahok sa loob ng isang abusadong relasyon. Gayundin, ay ang pag-alam sa papel ng anak at mga kamag-anakan sa kanilang mga pagtingin/pagbibigay-kahulugan sa mga nangyayari sa kanila. Halimbawa, di miminsang nabanggit ng mga kalahok ang analohiya/metapora ng “lakas” sa pagtuturing sa kanilang mga anak – na nagpapakitang pinaghuhugutan ang mga anak ng “lakas” upang magtiis sa loob ng abusadong relasyon. Gayundin, nagbanggit lamang ang kasalukuyang pananaliksik ng mga metaporang may kinalaman sa kung ano ang asawang lalaki (e.g. “demonyo”) sa loob ng abusadong relasyon, o kung ano ang klase ng buhay na mayroon sila (e.g. “impyernong buhay”), mainam sanang matutukan ito sa susunod na mga

papel. Mangyaring, para sa sa kasalukuyang pagtataya, mas nagkaroon ng interes ang kasalukuyang mananaliksik sa mga pagtuturing sa sariling sumasalamin sa pakiramdam at karanasan ng mga kababaihang naabuso sa loob ng abusadong relasyon.

Mainam ring alamin kung paanong naiiba ang naratibo ng mga babaeng naabuso mula sa iba't ibang antas/kapasidad/yapak sa lipunan. Mula sa kasaluyang pananaliksik, may mga siwang lamang ng realidad na nagpapakitang tila may kaibahan ang naratibo nilang mga kababaihang may pinansiyal na kapasidad kumpara sa kanilang wala. Na maaring doble ang hirap na nararanasan nilang inaabuso na nga'y kinakailangan pang itaguyod ang maraming mga anak. Bagama't hindi direktang tuon ng kasalukuyang pananaliksik, may mga indikasyong ang edukasyon at maging pinansiyal na kapasidad ay nagbibigay ng lakas at kapasidad sa pag-igpaw ng mga kababaihan sa loob ng abusadong relasyon. Maganda sigurong mas masusugan pa ito sa susunod na mga papel.

...

Mga Sanggunian

- Abulon, E. L. (2014). Breaking through the bondage of abuse: Case studies of six Filipino battered women. *International Journal of Research Studies in Psychology*, 3(4), 59-75.
- Akillas, E. & Efran, J. S. (1989). Internal conflict, language, and metaphor: Implications for psychotherapy. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 19(2), 149-159.
- Atleo, M. R. (2008). Watching to see until it becomes clear to you: metaphorical mapping – a method for emergence. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 21(3), 221-233.

- Awi, E. N. (2014). Women empowerment: Gender and development programs in barangay basak, San Nicolas, Cebu City. Paper presented in De La Salle University – Manila.
- Ben-Amitay, G., Buchbinder, E., & Toren, P. (2015). Understanding sexual revictimization of women through metaphors: A qualitative research. *Journal of Agression, Maltreatment & Trauma, 24*(8), 914-931.
- Benstead, U. (2011). ‘The shark cage’: The use of metaphor with women who have experienced abuse. *Psychotherapy in Australia, 17*(2), 70-76.
- Cameron, L. J. (2007). Patterns of metaphor use in reconciliation talk. *Discourse & Society, 18*(2), 197-222.
- Cirillo, L., & Crider, C. (1995). Distinctive therapeutic uses of metaphor. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training, 32*(4), 511-519.
- DepED Memorandum No, 88, s. 2016. Conduct of Gender and Development Activities. Retrieved from <http://www.deped.gov.ph/memos/dm-88-s-2016>
- Erjavec, K., & Volčič, Z. (2010). ‘Target’, ‘cancer’ and ‘warrior’: Exploring painful metaphors of self-presentation used by girls born of war rape. *Discourse & Society, 21*(5), 524-543.
- Glover, M. C. (2015). *Confrontations with witches, shrews, and betraying wives: Lessons in female-on-male domestic violence*. (Doctoral dissertation from Pacifica Graduate Institute). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses. (2015.10170206)
- Gurney, C. M. (1999). Lowering the drawbridge: A case study of analogy and metaphor in the social construction of home-ownership. *Urban Studies, 36*(10), 1705-1722.

- Hoskins, M., & Leseho, J. (1996). Changing metaphors of the self: Implications for counselling. *Journal of Counseling & Development, 74*, 243-251.
- García-Moreno, C., & Riecher-Rössler, A. (2013). Violence against women and mental health. In *Violence against Women and Mental Health, 178*, 167-174.
- Jewkes, R. (2013). Intimate partner violence as risk factor for mental health problems in South Africa, In García-Moreno, C., & Riecher-Rössler, A. (2013). Violence against women and mental health. In *Violence against Women and Mental Health, 178*, 167-174.
- Ishida, K., Stupp, P., Melian, M., Serbanescu, F., & Goodwin, M. (2010). Exploring the associations between intimate partner violence and women's mental health: evidence from a population-based study in Paraguay. *Social Science & Medicine, 71*(9), 1653-1661.
- Joint Memorandum Circular No. 2010-2. Guidelines in the Establishment of a Violence Against Women (VAW) Desk in Every Barangay. Retrieved from <http://www.pcw.gov.ph/publication/joint-memorandum-circular-no-2010-2-guidelines-establishment-violence-against-women-vaw-desk-every-barangay>
- Jurisprudencia, J. J. (2013). Metaphors of husband battering. Paper presented on the Joint 4th ARUPS Congress and 50th PAP Convention, Quezon City.
- Jurisprudencia, J. J. (2007). Coming out of the shadows: Husbands speak about their experience of abuse in intimate relationships. *Philippine Journal of Psychology, 40*(2), 34-57.
- Kallivayalil, D. (2010). Narratives of suffering of South Asian immigrant survivors of domestic violence. *Violence against women, 16*(7), 789-811.

- Lacey, K. K., McPherson, M. D., Samuel, P. S., Powell Sears, K., & Head, D. (2013). The impact of different types of intimate partner violence on the mental and physical health of women in different ethnic groups. *Journal of Interpersonal Violence, 28*(2), 359-385.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1987). The metaphorical logic of rape. *Metaphor and Symbolic Activity, 2*(1), 73-79.
- Levitt, H., Korman, Y., Angus, L. (2000). A metaphor analysis in treatments of depression: Metaphor as a marker of change. *Counselling Psychology Quarterly, 13*(1), 23-35.
- Lustre-Baes, A. (2013). Women survivors of the intimate partner violence: A phenomenological study of resilience. Paper presented on the Joint 4th ARUPS Congress and 50th PAP Convention, Quezon City.
- Mallorca-Bernabe, G. N. (2015). *A deeper look at violence against women (VAW): The Philippine case*. Retrieved from <http://www.monitor.ucepeace.org/pdf/Violence%20Against%20Women%20in%20the%20Philippines.pdf>.
- Matheson, J. L. & McCollum, E. E. (2008). Using metaphors to explore the experiences of powerlessness among women in 12-step recovery. *Substance Use & Misuse, 43*(8/9), 1027-1044.
- Mathieson, L. C. & Hoskins, M. L. (2005). Metaphors of change in the context of eating disorders: Bridging understandings with girl's perceptions. *Canadian Journal of Counselling, 39* (4), 260-274.
- Meekers, D., Pallin, S. C., & Hutchinson, P. (2013). Intimate partner violence and mental health in Bolivia. *BMC women's health, 13*(1), 28.
- Moore, D., Fraser, S., Törrönen, J., & Tinghög, M. E. (2015). Sameness and difference: Metaphor and politics in the

constitution of addiction, social exclusion and gender in Australian and Swedish drug policy. *International Journal of Drug Policy*, 26(4), 420-428.

National Commission on the Role of Filipino Women (1998). Philippine Plan for Gender-Responsive Development, 1995-2025. Retrieved from <http://www.pcw.gov.ph/sites/default/files/documents/resources/ppgd.pdf>

Philippine Commission on Women (2017, Jan. 28). Philippine Initiatives on Gender-Responsive Governance. Retrieved from <http://www.pcw.gov.ph/focus-areas/gender-responsive-governance/initiatives>

Psychological Association of the Philippines (2014). Resolution of the Psychological Association of the Philippines on Gender-Based Violence and Violence Against Women (VAW). *Philippine Journal of Psychology*, 47(2), 153-156.

Razavi, S., & Miller, C. (1995). *From WID to GAD: Conceptual shifts in the women and development discourse* (Vol. 1). Geneva: United Nations Research Institute for Social Development.

Republic Act No. 9262, An Act Defining Violence Against Women and their Children, Providing for Protective Measures for Victims, Prescribing Penalties therefore, and for other Purposes (2004). Retrieved from http://www.lawphil.net/statutes/repacts/ra2004/ra_9262_2004.html on January 28, 2017.

Republic Act. No. 9710, *The Magna Carta of Women: Implementing Rules and Regulations* (2010). Retrieved from http://pcw.gov.ph/sites/default/files/documents/laws/republic_act_9710.pdf on January 28, 2017.

Seaberg, S. (1995). The demon's face: An artist's discovery of the metaphors of child abuse. *Leonardo*, 28(1), 19-24.

- Stephenson, R., Winter, A., & Hindin, M. (2013). Frequency of intimate partner violence and rural women's mental health in four Indian states. *Violence Against Women, 19*(9), 1133-1150.
- Sumadsad, C. R., & Tuazon, A. P. (2016). Gender and Development (GAD) Awareness in a Higher Education Institution. *International Journal of Educational Science and Research (IJESR), 6*(3).
- Tamas, S. (2009). *Playing the survivor: How (and if) women recover from spousal abuse*. (Thesis from Carleton University). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses.
- Thompson, T. L., & Cusella, L. P. (1991). Communication and drug abuse prevention: information, incentives, and metaphors. *Health Communication, 3*(4), 251-262.
- Tracy, S. J., Lutgen-Sandvik, P., & Alberts, J. K. (2006). Nightmares, demons and slaves: Exploring the painful metaphors of workplace bullying. *Management Communication Quarterly, 20*(2), 148-185.